

Nr 94.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m.; given Stockholms slott den 12 februari 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m.

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås att förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. samt förordningen samma dag (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl. från och med den 1 januari 1955 skall ersättas av en ny gemensam förordning, utformad i anslutning till den genom propositionen nr 60 föreslagna nya yrkesskadeförsäkringslagstiftningen.

Förslag
till
Förordning
om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under
vistelse å anstalt m. m.

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Drabbas någon som

a) är häktad eller intagen å fängvårds- eller tvångsarbetsanstalt eller vårdas å allmän eller statsunderstödd enskild alkoholistanstalt eller

b) å fattigvårdsanstalt eller annat arbetsställe fullgör arbete, som jämlikt 71 § lagen om fattigvården eller 72 § barnavårdslagen anvisats honom, under vistelsen å häktet, anstalten eller arbetsstället i eller utom arbete av skada till följd av olycksfall eller inverkan, som avses i 6 § lagen om yrkesskadeförsäkring, utgår ersättning av statsmedel enligt vad nedan sägs.

Med skada avses kroppsskada ävensom skada å konstgjord lem eller därmed jämförlig anordning, som är i bruk för sitt ändamål.

Till olycksfall, som avses i första stycket, hänföres jämväl olycksfall vid färd till eller från häktet, anstalten eller arbetsstället, såframt färden föräntledes av och står i nära samband med vistelsen därstädes.

2 §.

Där ej annat följer av vad nedan stadgas utgår ersättning enligt denna förordning med belopp, som jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring och lagen om yrkesskadeförsäkring skulle hava utgivits, såframt skadan omfattats av den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen; och skola i övrigt bestämmelserna i sistnämnda lag rörande obligatorisk försäkring i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

3 §.

Ersättning enligt denna förordning bestämmas av riksförsäkringsanstalten, i den mån ej jämlikt 16 § lagen om yrkesskadeförsäkring beslutanderätten tillkommer försäkringsrådet.

4 §.

Sjukpenning, som enligt denna förordning skall bestämmas med tillämpning av lagen om allmän sjukförsäkring, må ej utgå efter högre sjukpenningklass än nr 7 i den i 22 § nämnda lag intagna tabellen.

Vid bestämmande av den skadades årliga arbetsförtjänst skall, med iakttagande i övrigt av vad i 9 § lagen om yrkesskadeförsäkring är stadgat, skäligen hänsyn tagas till årsinkomsten av förvärvsarbete för en arbetstagare med samma arbetsförmåga som den skadade och i det yrke denne hade, då han intogs å häktet eller anstalten eller påbörjade förelagt arbete, eller, om han vid nämnda tidpunkt icke hade något yrke, till motsvarande inkomst för en med honom jämförlig arbetstagare å den ort, där han senast arbetat eller haft sin verksamhet eller huvudsakligen uppehållit sig.

Överstiger den årliga arbetsförtjänsten femtusen kronor, tages överskjutande belopp icke i beräkning.

5 §.

Sjukpenning eller livränta utgives ej till den skadade för tid, under vilken han hålles häktad eller är intagen å anstalt, som avses i 1 § första stycket a), eller å fattigvårdsanstalt fullgör arbete, varom sägs i samma stycke b). Om särskilda skäl äro därtill, må dock så mycket av livränta, som belöper å nämnda tid, eller del därav i stället utgivas till den som, för den händelse skadan lett till döden, varit berättigad att erhålla livränta i anledning av dödsfallet.

6 §.

Är den skadade berättigad att av statsmedel erhålla avlöning, pension eller annan i denna förordning ej avsedd ersättning, som helt eller delvis utgör understöd på grund av skadan, eller skall sådant understöd utgå från kassa eller pensionsinrättning, som understödes av statsmedel, skall i fråga om avdrag från ersättningen enligt denna förordning i tillämpliga delar gälla vad i 25 § lagen om yrkesskadeförsäkring stadgas angående avdrag för understöd, som utgives eller bekostas av arbetsgivare.

Ersättningstagare är skyldig att underkasta sig de bestämmelser rörande avdrag å tillerkänd ersättning, som må föreskrivas för fall att motsvarande ersättning utgår på grund av den skadades anställning i kommunal eller enskild tjänst.

7 §.

Utöver vad som följer av 27 och 28 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring må, såframt skadan föranletts av att den skadade åsidosatt gällande föreskrifter för ordningens uppehållande eller om eljest särskilda omständigheter förantända därtill, ersättningen till den skadade skäligen nedsättas eller ock beslutas, att ersättning till honom ej skall utgå.

8 §.

Ersättning enligt denna förordning utgår ej i anledning av skada, för vilken den skadade är försäkrad jämlikt lagen om yrkesskadeförsäkring.

9 §.

Underrättelse om inträffad skada skall ofördröjligen lämnas till föreståndaren för häktet eller anstalten eller, där den skadade i fall, som avses i 1 § första stycket b), annorstädes än å anstalt utfört honom anvisat arbete, till fattigvårdsstyrelsen eller barnavårdsnämnden.

10 §.

Föreståndare för häkte eller anstalt ävensom fattigvårdsstyrelse eller barnavårdsnämnd, som genom underrättelse enligt 9 § eller eljest erhållit kännedom om skada, som medför eller skäligen kan antagas medföra rätt till ersättning enligt denna förordning, skall ofördröjligen anmäla skadan till riksförsäkringsanstalten.

11 §.

Beträffande försäkringsrådets behandling av ärende rörande ersättning enligt denna förordning skola bestämmelserna i 6 § lagen om försäkringsrådet äga motsvarande tillämpning.

12 §.

De närmare föreskrifter, som finnas erforderliga för tillämpningen av denna förordning, meddelas av Konungen eller av myndighet, som Konungen bestämmer.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1955 men äger icke tillämpning i fråga om skada, som inträffat dessförinnan, och ej heller i fråga om sådan i 6 § första stycket b) eller c) eller tredje stycket lagen om yrkesskadeförsäkring avsedd skada, som yppats senare, därest den skadade icke efter förordningens ikraftträdande varit utsatt för inverkan av den art, som orsakat skadan.

Genom denna förordning upphävas förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. samt förordningen samma dag (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.

Äldre bestämmelser skola alltjämt äga tillämpning å sådant ersättningsanspråk på grund av olycksfall eller sjukdom, som ej till följd av vad i första stycket sägs skall bedömas enligt den nya förordningen.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 feb-
ruari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDEÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, fråga angående *ersättning av statsmedel i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m.*, samt anför.

Genom proposition nr 60 till innevarande års riksdag har framlagts förslag till lag om yrkesskadeförsäkring, avsedd att från och med den 1 januari 1955 avlösa bl. a. 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete och 1929 års lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar. Till den nuvarande lagstiftningen är anknutna särskilda ersättningsbestämmelser avseende fall, då tvångsarbetare eller fångar eller vissa andra å anstalt intagna personer skadas till följd av olycksfall eller ådrager sig yrkessjukdom. Dessa bestämmelser kan ej bibehållas oförändrade sedan yrkesskadeförsäkringslagen trätt i kraft utan måste anpassas till den nya lagstiftningen.

Jag anhåller nu att få upptaga frågan härom till behandling och vill till en början lämna en översikt av gällande bestämmelser på området.

Gällande bestämmelser.

I *förordningen den 24 mars 1938 om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.* (nr 102; ändr. 655/1942, 297/1950 och 253/1953) stadgas, att ersättning av allmänna medel skall utgivas i fall någon, som är intagen å tvångsarbetsanstalt eller kronohäkte för ådömt tvångsarbete eller å allmän uppfostringsanstalt eller å allmän eller statsunderstödd enskild alkoholistanstalt eller som å fattigvårdsanstalt eller annat arbetsställe fullgör honom jämlikt 71 § fattigvårdslagen eller 72 § barnavårdslagen anvisat arbete, under vistelsen å anstalten, häktet eller arbetsstället skadas till följd av olycksfall eller där ådrager sig yrkessjukdom, som avses i yrkessjukdomsförsäkringslagen (1 § 1 st.). Med nu nämnt olycksfall likställes olycksfall vid färd till eller från anstalten, häk-

tet eller arbetsstället, om färden föränledes av och står i omedelbart samband med intagningen eller arbetsanvisningen (1 § 2 st.).

Ersättning utgår i princip enligt bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen och yrkessjukdomsförsäkringslagen samt bestämmes av riksförsäkringsanstalten, i den mån ej för vissa specialfall beslutanderätten tillkommer försäkringsrådet (1 § 3 st.).

Den skadade eller sjuke är skyldig att underkasta sig vård eller föreskrift av läkare, som vederbörande föreståndare för anstalt eller häkte eller fattigvårdsstyrelse eller barnavårdsnämnd eller riksförsäkringsanstalten tillkallar (2 § 1 st.).

Sjukpenning eller livränta utgår ej till den skadade eller sjuke för tid, under vilken han av anledning som i 1 § sägs vistas å anstalt eller häkte eller under vilken han undergår frihetsstraff, hålles häktad eller är intagen å säkerhetsanstalt. Om särskilda skäl föreligger, får emellertid så mycket av livränta, som belöper å nämnda tid, eller del därav i stället utges till sådan anhörig till den skadade eller sjuke, som — för den händelse olycksfallet eller sjukdomen medfört dennes död — varit berättigad till livränta i anledning av dödsfallet (2 § 2 st.).

Storleken av sjukpenning och livränta är beroende av vederbörandes årliga arbetsförtjänst. Enligt 3 § första stycket skall denna — med iakttagande i övrigt av bestämmelserna i 9 § olycksfallsförsäkringslagen — bestämmas under skäligt hänsynstagande till avlöningen under året närmast före olycksfallet för en arbetare med samma arbetsförmåga som den skadade i det yrke han hade vid tiden för intagandet å anstalten eller häktet eller påbörjandet av förelagt arbete eller, om han då inte hade något yrke, till avlöningen under nämnda år för en med honom jämförlig arbetare å den ort, där han senast arbetat eller haft sin verksamhet eller huvudsakligen uppehållit sig. Skulle den årliga arbetsförtjänsten överstiga 4 800 kronor, tages det överskjutande beloppet inte i beräkning (3 § 2 st.).

I 11 § olycksfallsförsäkringslagen finnes vissa bestämmelser om avdrag å försäkringsersättningen för sådant understöd på grund av olycksfallet, som i annan form helt eller delvis bekostas av arbetsgivaren. Enligt 4 § i förordningen skall i fråga om avdrag från ersättningen enligt förordningen nämnda lagregler i tillämpliga delar gälla, om den skadade eller sjuke är berättigad att vid skada till följd av olycksfall eller yrkessjukdom av statsmedel få avlöning, pension eller annan ersättning, som ej avses i förordningen men som helt eller delvis utgör understöd på grund av olycksfallet eller yrkessjukdomen, eller om sådant understöd skall utgå från kassa eller pensionsinrättning, som understödes med statsmedel.

Om inträffad olycksfallsskada eller yrkessjukdom skall enligt 5 § föreståndaren för anstalten eller häktet eller, där vederbörande på annat ställe än å anstalt eller häkte utfört honom anvisat arbete, vederbörande fattigvårdsstyrelse eller barnavårdsnämnd ofördröjligen underrättas. Därest

olycksfallet eller sjukdomen medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som föranleder ersättning enligt förordningen, skall enligt 6 § ofördröjligen av föreståndaren för anstalten eller häktet eller av fattigvårdsstyrelsen eller barnavårdsnämnden skriftlig anmälan göras hos riksförsäkringsanstalten.

Enligt 25 § olycksfallsförsäkringslagen må ersättningen till den skadade skäligen nedsättas, bl. a. om olycksfallet föranletts av att den skadade varit berusad eller att han grovt vårdslöst brutit mot gällande skyddsanordningar eller skyddsföreskrifter. Vad sålunda stadgats skall enligt 7 § i tillämpliga delar gälla även beträffande ersättning enligt förordningen. I sistnämnda paragraf stadgas vidare, att om olycksfallet eller sjukdomen föranletts av att den skadade eller sjuke begått brottslig handling eller åsidosatt gällande föreskrifter för ordningens uppehållande, eller om eljest särskilda omständigheter föranleder därtill, ersättningen till honom må skäligen nedsättas eller må beslutas, att sådan ersättning inte skall utgå.

I 8 § ges den konkurrensregeln, att om ersättning i anledning av olycksfallet eller yrkessjukdomen utgives enligt olycksfallsförsäkringslagen eller yrkessjukdomsförsäkringslagen, ersättning ej skall utgå enligt ifrågavarande förordning.

Slutligen innehåller förordningen regler om besvär (9 §) och tillämpningsföreskrifter (10 §).

Förordningen den 24 mars 1938 om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl. (nr 103; ändr. 656/1942, 298/1950 och 254/1953) innehåller bestämmelser om ersättning av allmänna medel i fall någon, som undergår frihetsstraff eller är intagen i säkerhetsanstalt eller hålles häktad, under vistelsen å straff- eller säkerhetsanstalten eller häktet skadas till följd av olycksfall eller ådrager sig yrkessjukdom. Bestämmelserna i denna förordnings åtta paragrafer korresponderar med bestämmelserna i 1—4, 6—7 och 9—10 §§ i förordningen nr 102. Bestämmelsen i 2 § 1 st. om skyldighet att underkasta sig vård eller föreskrift av läkare har dock utformats så i förordningen nr 103, att den avser läkare, som vederbörande fångvårdsmyndighet eller, efter det han blivit frigiven, riksförsäkringsanstalten må tillkalla. Motsvarighet till underrättelsestadgandet i 5 § förordningen nr 102 saknas i förordningen nr 103, som ej heller innehåller någon bestämmelse motsvarande konkurrensstadgandet i 8 § förordningen nr 102.

Tillämpningsföreskrifter till de båda förordningarna finnes i *kungörelsen den 10 juni 1938 (nr 240) med särskilda föreskrifter i anledning av förordningarna den 24 mars 1938 (nr 102 och 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare och fångar m. fl.*

Departementschefen.

Försäkringsskyddet enligt 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete och 1929 års lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar gäller — om bortses från eleverna vid vissa yrkesutbildningsanstalter — endast dem som mot avlöning eller för vinnande av yrkesutbildning utan avlöning användes till arbete för annans räkning. För lagstiftningens tillämpning fordras i enlighet härmed, att ett fritt avtal skall ha träffats rörande arbetets utförande. Om därför, för att taga ett exempel, en försumlig försörjare, under det han på grund av föreläggande enligt 71 § fattigvårdslagen eller 72 § barnavårdslagen utför honom ålagt arbete, till följd av olycksfall får sin arbetsförmåga nedsatt eller avlider, utgår ej någon ersättning enligt olycksfalls- eller yrkessjukdomsförsäkringslagen till honom eller hans efterlevande. Vad man främst vill nå med arbetsföreläggandet — nämligen att förmå vederbörande att för framtiden fullgöra sina skyldigheter mot sina anhöriga — förfelas emellertid uppenbarligen i motsvarande mån som den försörjningspliktiges arbetsförmåga går förlorad genom olycksfallet. Redan ur det allmännas synpunkt har det därför framstått som önskvärt, att i ett dylikt fall ersättning beredes den skadade eller hans efterlevande. Skäl har också ansetts tala för att ersättning utgår, då olycksfall drabbar någon, som är intagen å allmän tvångsarbets- eller alkoholistanstalt, liksom vidare den som undergår straff för brott ansetts böra hållas skadeslös för följderna av olycksfall, som inträffar medan han avtjänar straffet.

Bestämmelser i nu förevarande hänseende är upptagna i förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. samt förordningen samma dag (nr 103) om sådan ersättning åt fångar m. fl. Den förra förordningen avser enligt sin ordalydelse person, som är intagen å tvångsarbetsanstalt eller kronohäkte för ådömt tvångsarbete eller å allmän uppfostringsanstalt eller å allmän eller statsunderstödd enskild alkoholistanstalt eller som å fattigvårdsanstalt eller annat arbetsställe fullgör honom jämlikt 71 § fattigvårdslagen eller 72 § barnavårdslagen anvisat arbete. Den senare förordningen avser person, som undergår frihetsstraff eller är intagen i säkerhetsanstalt eller hålles häktad. Enligt båda förordningarna utgår ersättning av allmänna medel, i fall någon som tillhör ifrågavarande personkategorier under vistelsen å anstalten, häktet eller arbetsstället skadas till följd av olycksfall — alltså även om detta inträffat utom arbete — eller ådrager sig yrkessjukdom. Ersättningen bestämmes i princip enligt föreskrifterna i olycksfallsförsäkrings- eller yrkessjukdomsförsäkringslagen. För tid, då vederbörande är intagen å någon av de i förordningarna avsedda anstalterna eller hålles häktad, utgår emellertid ej sjukpenning; under sådan tid utgives vidare livränta endast undantagsvis. I fråga om den årliga arbetsförtjänstens be-

räkning gäller vidare vissa specialregler, bl. a. såtillvida att den årliga arbetsförtjänsten ej får beräknas till högre belopp än 4 800 kronor (mot 7 200 kronor i olycksfallsförsäkringslagen).

I propositionen nr 60 till innevarande års riksdag har föreslagits, att olycksfallsförsäkringslagen och yrkessjukdomsförsäkringslagen från och med den 1 januari 1955 skall ersättas av en lag om yrkesskadeförsäkring. Även enligt detta förslag skall den obligatoriska försäkringen avse arbetstagarna jämte vissa yrkesutbildningselever, varför det också i fortsättningen föreligger behov av särskilda ersättningsbestämmelser avseende tvångsarbetare och andra hithörande personer.

Enligt det förslag, som genom den nämnda propositionen underställts riksdagen, är emellertid den nya yrkesskadeförsäkringen avsedd att få ett innehåll, som i olika avseenden skiljer sig från den nuvarande olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringens. Härutinnan får jag hänvisa till propositionen. Jag vill här endast erinra om att den nya yrkesskadeförsäkringen skall samordnas med den allmänna sjukförsäkringen, vilket innebär, att personer, som är både sjukförsäkrade och obligatoriskt yrkesskadeförsäkrade, vid yrkesskada skall få ersättning från yrkesskadeförsäkringen först sedan samordningstiden gått till ända. Under samordningstiden skall sjukhjälp utgå från allmän sjukkassa enligt reglerna i lagen om allmän sjukförsäkring på samma sätt som vid sjukdom i allmänhet. Samordningstiden skall omfatta tiden t. o. m. nittionde dagen efter olycksfallsdagen eller, om yrkesskadan uppkommit på annat sätt än genom olycksfall, efter dagen för skadans yppande. Om skadan medför rätt till livränta, skall dock samordningstiden upphöra senast den dag, livränterätten inträder. För den som under samordningstiden eller del därav inte är försäkrad enligt sjukförsäkringslagen, utgives för sådan tid ersättning från yrkesskadeförsäkringen med belopp som vederbörande skulle ha ägt uppbära i sjukhjälp från allmän sjukkassa, därest han omfattats av den allmänna sjukförsäkringen.

Den föreslagna samordningen avser endast skador, som omfattas av obligatorisk eller frivillig försäkring enligt yrkesskadeförsäkringslagen. Beträffande skador, som omfattas av andra försäkrings- eller ersättningsförfattningar, t. ex. den nuvarande olycksfallsförsäkringslagen samt de nu ifrågavarande förordningarna nr 102 och nr 103, skall förhållandet till sjukförsäkringen ordnas så, att sjukhjälp enligt sjukförsäkringslagen i regel inte skall utgå. Sådan sjukhjälp skall nämligen utgivas endast i den mån den till beloppet överstiger vad som i motsvarande hänseende utgår i ersättning enligt vederbörande specialförfattning.

En anpassning av de nuvarande bestämmelserna i förordningarna nr 102 och nr 103 synes böra ske i princip så, att de personkategorier, om vilka det nu är fråga, av statsmedel får ersättning med samma belopp, som jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring och lagen om yrkesskadeförsäk-

ring skulle ha utgivits i ersättning, om skadan omfattats av den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen. Härigenom kommer således ersättningen att bestämmas, under samordningstiden med utgångspunkt från reglerna rörande sjukförsäkringen och under tiden därefter med utgångspunkt från bestämmelserna rörande den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen. Beträffande andra hithörande frågor än sådana som rör ersättningens storlek bör reglerna i lagen om yrkesskadeförsäkring i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Den omarbetning av de nuvarande reglerna på detta område, som i övrigt erfordras, kan sägas vara av närmast teknisk natur. Vad angår frågan om den årliga arbetsförtjänstens beräkning gäller f. n. att hänsyn inte tages till belopp över 4 800 kronor. Detta betyder, att den högsta sjukpenning, som kan komma i fråga, nu utgör 9 kronor om dagen eller, inräknat familjetillägg, 10 kronor 50 öre enligt inkomstintervallet 4 335—4 845 kronor i olycksfallsförsäkringens sjukpenningsskala. I sjukpenningsskalan för den nya försäkringen utgår sjukpenning vid en årlig arbetsförtjänst av 4 800 kronor efter sjukpenningklassen nr 6 (4 200—5 000 kronor) med 8 kronor om dagen, vartill kan komma barntillägg om en krona för ett eller två barn, 2 kronor för tre eller fyra barn och 3 kronor för fem eller flera barn. Vidare må erinras om att den reduktion av sjukpenningen, som nu kan ske vid sjukhusvistelse, utgör högst en krona 50 öre per dag, medan reduktionen enligt yrkesskadeförsäkringslagen föreslås liksom enligt sjukförsäkringslagen utgöra i regel 3 kronor per dag. En höjning av maximumbeloppet från 4 800 kronor till 5 000 kronor torde därför vara befogad. Härigenom kommer den högsta sjukpenningen att utgå efter sjukpenningklass nr 7 (5 000—5 800 kronor) med i regel 9 kronor om dagen jämte barntillägg i enlighet med vad nyss nämnts. Vad nu sagts torde böra gälla vare sig fråga är om tid före eller efter samordningstidens utgång.

I fråga om den personkrets, som omfattas av nuvarande förordningar, torde ej böra vidtagas annan ändring än som föranledes därav att allmänna uppfostringsanstalter numera ej längre finnes.

Det synes numera knappast vara anledning att ha bestämmelserna på detta område uppdelade på två författningar. Att man år 1938 valde vägen med två författningar berodde bl. a. därpå, att i vissa hänseenden olika bestämmelser ansågs vara erforderliga. Härom må särskilt hänvisas till den under 8 § i förordningen nr 102 — rörande tvångsarbetare m. fl. — upptagna konkurrensregeln avseende olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringen. Denna regel har ingen motsvarighet i förordningen nr 103 enär de som undergår frihetsstraff förutsattes ej kunna vara att hänföra under olycksfallsförsäkringslagen. Enligt lagen den 21 december 1945 om verkställighet av frihetsstraff m. m. kan det emellertid inträffa, att en å fängvårdsanstalt intagen utför arbete i egenskap av anställd hos annan. Härom må hänvisas till lagens 53 och 65 §§, enligt vilka må medgivas, att fånge,

förvarad eller internerad utför arbete hos arbetsgivare utom anstalten. En bestämmelse avseende förhållandet till yrkesskadeförsäkringen erfordras alltså även beträffande gruppen fångar m. fl.

Då det jämväl i övrigt synes praktiskt att sammanfatta de olika bestämmelser som fordras för att, såvitt det nu gäller, reglera ersättningsrätten för ifrågavarande personkategorier, har inom socialdepartementet upprättats en gemensam förordning i ämnet. Beträffande denna förordning, som benämnts förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m., torde endast följande ytterligare behöva framhållas.

Första stycket av 1 § motsvarar första stycket av 1 § i de båda nuvarande förordningarna. De jämkningar, som vidtagits i de gällande bestämmelserna, har betingats av tillkomsten av 1945 års straffverkställighetslag samt av den omständigheten, att allmän uppfostringsanstalt ej längre förekommer. Vidare har en anknytning gjorts till 6 § i förslaget till lag om yrkesskadeförsäkring. Jfr i detta sammanhang 46 § i nämnda förslag.

Andra och tredje styckena har utformats i anslutning till 6 § andra och fjärde styckena i förslaget till lag om yrkesskadeförsäkring.

I 2 § har upptagits en i enlighet med det förut anförda avfattad hänvisning till den nya samordnade sjuk- och yrkesskadeförsäkringen. Paragrafen motsvarar 1 § tredje stycket första punkten i de nuvarande förordningarna.

I 3 §, som i sak överensstämmer med 1 § tredje stycket andra punkten i de nu gällande förordningarna, har intagits en föreskrift angående vem som beslutar i fråga om ersättning enligt förordningen.

I de nuvarande förordningarna finnes i 2 § första stycket stadganden om skyldighet för den skadade att underkasta sig viss läkarvård. En motsvarande bestämmelse återfinnes i 20 § av den gällande olycksfallsförsäkringslagen. I förslaget till lag om yrkesskadeförsäkring har emellertid icke upptagits någon bestämmelse i detta hänseende, när frågan ansetts vara reglerad genom stadgandet i 28 § andra stycket, enligt vilket ersättning må nedsättas, om den skadade utan giltig anledning vägrar att rätta sig efter föreskrift, som meddelats i syfte att förkorta sjukdomstiden eller eljest lindra menliga följder av skadan. Med hänsyn till att sistnämnda stadgande blir tillämpligt även å ersättning enligt ifrågavarande förordning, har de nuvarande bestämmelserna i 2 § första stycket av gällande förordningar icke överförts till den föreslagna nya förordningen.

Beträffande första och tredje styckena av 4 § hänvisas till vad tidigare anförts. Bestämmelserna under 3 § i de nuvarande förordningarna rörande den skadades årliga arbetsförtjänst har med vissa delvis redaktionella och delvis av 9 § i förslaget till lag om yrkesskadeförsäkring betingade jämkningar överförts till andra stycket av 4 §.

I 5 §, som motsvarar 2 § andra stycket i gällande förordningar, finnes

bestämmelser om inskränkning i rätten till sjukpenning och livränta. Stadsgandet om vilka personer som kan få uppbära den skadade eljest tillkommande livränta har blivit föremål för en mindre jämkning. Anledningen härtill är, att enligt förslaget till yrkesskadeförsäkringslag livränta efter en genom yrkesskada omkommen person skall kunna utgå även till bl. a. underhållsberättigad frånskild make samt till ogift kvinna, som sedan avsevärd tid sammanlevde med den avlidne under äktenskapsliknande förhållanden, och till kvinna, som var trolovad med den avlidne och som hade eller haft barn med honom eller var havande med barn till honom.

6 § första stycket, som i sak överensstämmer med 4 § i de nu gällande förordningarna, innehåller bestämmelser om avdrag å ersättningen på grund av vissa understöd av statsmedel.

Stadsgandet i andra stycket har utformats efter mönster av 3 § sista stycket förordningen den 28 juni 1941 (nr 595) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret. Jfr 11 § 3 mom. militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261).

Vid utformningen av 7 §, som motsvarar 7 § i förordningen nr 102 och 6 § i förordningen nr 103 och som innehåller regler om nedsättning eller indragning i vissa fall av ersättning till skadad, har hänsyn tagits till bestämmelserna i 27 och 28 §§ i förslaget till lag om yrkesskadeförsäkring.

I 8 § har upptagits den tidigare berörda konkurrensregeln avseende yrkesskadeförsäkringen.

Bestämmelsen i 9 § angående underrättelse om inträffad skada har sin motsvarighet i 5 § förordningen nr 102. Ehuru ett hithörande stadgande ej återfinnes i förordningen nr 103, torde anledning saknas att ej ge bestämmelsen generell giltighet.

I 10 § har intagits en föreskrift i fråga om anmälan av inträffad skada, i sak överensstämmande med vad som stadgas i 6 § förordningen nr 102 och i 5 § förordningen nr 103.

11 § innehåller en regel rörande försäkringsrådets handläggning av ersättningsärenden. Motsvarande bestämmelse finnes nu i 9 § förordningen nr 102 och i 7 § förordningen nr 103.

Enligt 12 § äger Konungen eller myndighet, som Konungen bestämmer, utfärda erforderliga tillämpningsföreskrifter. Jfr 10 § förordningen nr 102 och 8 § förordningen nr 103.

Förordningens övergångsbestämmelser har utformats efter mönster av de i förslaget till lag om yrkesskadeförsäkring upptagna övergångsbestämmelserna.

Statsverkets kostnader för ersättning i anledning av de nuvarande förordningarna om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar och tvångsarbetare m. fl. bestrides, liksom kostnaderna i anledning av ett flertal andra försäkrings- och ersättningsförfattningar, av det i riksstaten

under femte huvudtiteln upptagna anslaget Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. I årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 82) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, under ifrågavarande punkt för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 3,5 milj. kronor. Enligt riksförsäkringsanstaltens verksamhetsberättelse för år 1952 anmäldes under nämnda år 148 olycksfall, som drabbat tvångsarbetare och fångar m. fl.; och ersättning utgavs med ett belopp av i runt tal 40 000 kronor. De ändringar av kostnaderna, som genomförandet av förslaget till ny ersättningsförordning kan medföra, kan antagas bli obetydliga. Vissa faktorer inverkar i höjande och andra i sänkande riktning.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga förevarande inom socialdepartementet upprättade förslag till *förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m.*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Alf Björnelid.
